

Jegyzetek Ottokár püspök 1927. március hó 9–12-ig Veszprémben tartott lelkigyakorlatáról

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Jegyzetek

Ottokár püspök

1927 március

hó 9–12.-ig

Veszprémben tartott

lelkigyakorlatáról

(Kézirat gyanánt)

*10% a Prohászka szobor-
alap javára*

Ára 50 fillér

Impresszum

Jegyzetek Ottokár püspök

1927. március hó 9–12-ig Veszprémben tartott lelkigyakorlatáról

Nr. 1751/1927.

Nihil obstat.

Wesprimii, die 22. April a. 1927.

Dr. Eugenius Gutheil

Censor.

Imprimatur.

Wesprimii, die 25. April a. 1927.

† FERDINANDUS

Episcopus.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1927-ben jelent meg a Veszprémi Egyházmegyei Könyvnyomdában, kézirat gyanánt. A könyv Prohászka egyik utolsó, halála előtt alig egy hónappal tartott lelkigyakorlatát tartalmazza.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Ajánlás	4
Március 8. – I. beszéd	5
Március 9. – I. beszéd	6
Március 9. – II. beszéd	8
Március 10. – I. beszéd	9
Március 10. – II. beszéd	11
Március 11. – I. beszéd	13
Március 11. – II. beszéd	15
Március 12. – Befejező beszéd a 8 órai szentmisében	17
Névmutató	18

Ajánlás

Ottokár püspök itt volt nálunk, hozzánk szólott, nekünk beszélt. Mélységes nagy szavakkal mélységes nagy gondolatokat adott nekünk. Hallgattuk, mint Isten papját; úgy hullottak szavai a lelkünkre, mint egy reveláció. Nem ostorozott, nem a hibáinkat, nem a bűneinket vetette szemünkre, hanem megmutatta a szépet, a fölemelőt, a magasztosat; megmutatta a magasba vezető, az Istenhez vezető utat. Szavai nyomán béke, harmónia, szeretet költözött szívünkbe, tisztelet, csodálat, ima fakadt a lelkünkben.

Ő most már nem szólhat többet hozzánk. Befejezte nagy napszámát, apostoli munkáját. Némán fekszik, ajka többet meg nem nyílhat számunkra.

Ez volt utolsó lelkigyakorlatainak egyike, ezért különösen is értékes nekünk. Megkíséreltünk visszaadni belőle annyit, amennyit tudtunk, lehetőleg az ő szavaival, az ő gondolatmenetét követve.

Ne csak papíron álljon, hanem lelkünkbe, tetteinkbe vigyük bele. Mert „a tudás csak fogalom, de a tett a hatalom!”

Veszprém, 1927. április 7.

Március 8. – I. beszéd

Milyen nap van ma? Istenes János. – Milyen időben élünk? Szent időben. – Milyen hónapban? Szent József havában. Ezt a három gondolatot kövessük figyelemmel: az első Istenes János példája, a másik a nagybőjti szent idő gondolata, a harmadik Szent József hónapja és ünnepe. Istenes János nagy szent akart lenni, azért olyat akart művelni, amit előtte még senki sem tett: összegyűjtötte a szegényeket, nyomorultakat, földönfutókat, „kiknek háza az országút”. Murillo megörökítette: Istenes János a vállán roskadozva cipel egy beteg, kínozott, nyomorult, talán halott embert... Sötét van... de az éjszakában előtte megy Krisztus, és világít neki, mintha mondaná: gyere, gyere, no gyere! – Én nem vagyok Istenes János, én istenes Ottokár, te istenes Anna stb. Sötét éjszakában nehéz beteget, emberroncsot, emberfájdalmat, emberkínt, embersorsot vivő valaki, kinek világításra van szüksége. Emberek ezzel a rommal, ezekkel a mélységekkel, ezzel a földrengéses világgal a lelkünkben mi vagyunk. Ezen éjszakát nem lehet semmiféle fényvel megvilágítani, kimenni belőle csak egy fekete portán lehet. Mi mindnyájan éjszakában járunk, de Krisztus világít előttünk. Nemcsak hogy éjszakában járunk, de az belőlem sugárzik, fekete sugarak. Schubert: Wo du nicht bist, dort ist das Glück... Wo du bist, dort ist das Unglück... Ahol én vagyok, ott van az éjszaka, nap, mely leáldozott, amely még fel nem kelt. Ahol nem vagyok, ott van a napfény. A sötétség körülöttünk a világ erkölcstelensége, a hitközöny, a felebaráti szeretetlenség stb. Napfényünk, világosságunk Krisztus, és az ő törvényei. Az embersors nyomor, melynek nincs reménység-gyökere, nincs tavasza. Neked nem kell napfény, világosság, örökös éjszakában akarsz élni? Nem igaz, hazudsz! Neked kell napfény, kell világosság, kell erkölcsös élet, neked kell Krisztus... Ki fogja választani a bizonytalan, a sivatagban járó utat, mikor Krisztus az ő útját kikövezte? „Én vagyok az út, az igazság, az élet. Én vagyok a világ világossága.”

Szent időt élünk, nagybőjt idejét. A szent idő magasságba törő lelkek ideje, lelkigyakorlat, lendület ideje. Gondoljuk el, ha nem volnának a világon hegyek, milyen képet mutatna a föld! Ahol nincs hegy, hacsak Bakony is, ott mocsár, vagy pusztaság, Szahara van. A mocsár piszok, vér, a Szahara sivatag, skepszis. Én hegy akarok lenni, nem sík, száraz országút, posvány. Ha én úgy kiemelkedhetnék, mint egy szent hegy, melyen a kereszt áll!

Harmadik gondolat: Szt. József hónapja. József nincs a keresztfá alatt, a fájdalmas Anya egyedül áll ott, talán azért, hogy fájdalma tökéletesebb lehessen. Szt. József Jézust gyermekségében gondozza, neveli, oltalmazza.

Ha nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, olyan odaadók, oly öntudatlanul csüngők, a ti ajkatok nem lesz édesanya-keresés – nem mentek be Isten országába. Legyünk gyermekek, a jó Isten felé hajlók, őt átölelők; ne legyen köztem és az isteni hatalom közt a bűn fala, még egy hideg lehelet sem.

Legyenek kegyetek fenéig üres, áhító lelkek, mert megtelnek áhítattal, kegyelemmel. Mint Alacoque Margit, legyek kifeszített, üres vászon... Uram, írd be! Boldogok a lelkiszegények – üres edény tele vággyal, reménnyel, hogy az Úr megtöltse.

Március 9. – I. beszéd

Andersen egyik meséjében szerepel a tenger mélyén lakó habléány, ki egyszer felütötte fejét a mélységből, és meglátta a fölséges kékséget, az eget, a napot.

Az ember mélységekben lakik. Ott csinál magának fogalmakat, kiszínezi a maga világát, de ez a világ szubjektív. Mint a pók a hálóját önmagából, az ember az ő világát a lelkéből, a véréből csinálja. Minden embernek megvan a belülszöttes, otthonszöttes képzelete-, tapasztalata-, szenvedélye-szötte világa. Ki kell dugnom a fejemet, s kell látnom az igazi világot. Nekem van gravitációm – amit nem én csináltam – az Isten világa felé. Ki kell valamiképp emelkednem az önszínezett világból. „Tief ist die Welt, viel tiefer als wie man gedeht, Tief ist die Reue, die Freude noch tiefer, Die Freude will Ewigkeit.” Mély a világ, sokkal mélyebb, mint az ember gondolná; mély a bánat, az öröm még mélyebb, az, örömmel örökkévalóság kell. Mélységes öröm kell az életnek. Nekem ilyen öröm kell! Odaváló vagyok. Ott voltam? Nem! Ott vagyok? Nem! De odamegyek!

A lelkigyakorlat arra való, hogy megismerjem magamat, céljaimat, az eszközöket, a nekem való világot. Bennünk van valami gyökér, valami nyiladozó mag, valami kéredezhető élet, valami lefojtott vágy: nevezzük léleknek. Ha elgondolom mindezt, úgy érzem, mintha idegennel állanék szemben, nem ismerem saját magamat. Lelkem egy nagy függvény? S kitől függ? Csillagok, napok, világok, morzsák... ettől? Ha a világokat összesöpöröm, mint egy nagy szemétdombot, nem mondok eleget. Nem. Fölötte van, előtte van, mögötte van. Ez az Isten. Én, mi, fölgyulladó, öntudatra ébredő, kiinduló pontok vagyunk. Én függök valakitől, s oly szorosan, oly közel vagyok hozzá! Lehetek egy szerencsétlen művész, egy szerencsétlen anya, lehetek a pokolban, de Istenhez tartozom. Én mindenütt az Isten hatalma alatt állok. A pokolban is az Isten az én Uram! Az Uram, az én Istenem, az én vérem. Az én melegem, az én epekedésem, az én vágyódásom, az én tartalmam, akit megláthatok, ha a test hüvelye szétpattan, s a lélek kihull belőle. Nagy végtelenségbe vagyunk beszófolva az örök szükségesség srófjaival, s azoknak nincs rozsdájuk, azok ki nem tágulnak.

Milyen tisztelettel kell viselkednem az Istennel szemben! A lelkemben megvan ez a liturgia, ez a tisztelet. Az én tisztelem hogy követeli az én szolgálatomat! Az ember mintegy megkövül, hogy van istenkáromlás, istentagadás. Ez oly barbárság! Tele van a világ káromlással, tele van a világ sárral, de a mélységes tiszteletet nem ölheti ez ki belőlem. Tisztelni tudni a végtelenségig, tisztelni tudni az akaratot, nem zúgolódni, nem káromolni. Ezt átérezni, nem azért, mert meg van tiltva, hanem mert nem vagyok ember, ha ily atmoszférában élek. Tisztelni az élet célját, eszményt, szépséget, jóságot. Tisztelet a mi tengerünk. Tisztelet a lélek fogékonysága a nagyság befogadására. Ha múzeumba megyünk, és kritizáljuk az arcokat, orrokat, alakokat, nem sok élvezetben lesz részünk. Hadd, hogy a szépség, a nagyság szóljon hozzád! A Felség szól hozzám. A tisztelő ember veszi csak észre a szépet; a Szent Szűz nagy tisztelettel fogadja a Végtelent: íme az Úr szolgáló leánya... Ha megtagadod magad, boldog leszel, ha úgy sírsz, hogy a lelked mosod, boldog leszel, ha te a békét szereted, benned muzsikál a boldogság. – Minél jobban telik meg a lelkem szépséggel, akkor vagyok csak ember, attól vagyok ember. Akkor vagy gazdag, ha a törvényt teszed, s nem ha letaposod. A templom, Isten háza, Oltáriszentség tiszteletet követel. A gyóntatószékben damaszkuszi kaput lássak, hol Saulból Szt. Pálok lesznek. Tisztelet levegőjében, a szent szeretet levegőjében éljek. Az evangélium megszeretett törvény. A sínai hegyen törvénytadó Isten áll előttünk; ha az evangéliumot szeretem, nem a sínai hegyen járok, hanem a nyolc boldogság útján, saját megdicsőülésem útján.

Michelangelo mintázás nélkül tőri a márványt, míg keze nyomán gyönyörű szoborrá válik. Kalapáccsal, vésővel szilánkokat hasít az alaktalan márványból. – A szépség törvényeit

törésekkel viszi át a márványtömbre. A törvény nem törés, alakítás. – Sajnáljuk a szilánkokat? – Isten is akar csinálni föltámadott lelkeket. Az ember egy tömb, blokk, melyet mintázás közben alakít az Úr; átviszi az ő mértékeit törésekkel. A Gondviselés nekünk szenvedéseket, fájalmakat, nagy keresztet ad (betegséget, elveszi a szabadságot, stb.), hogy alakítson. Uram, Te kínsz engem! Nem kínozlak, alakítlak!... Ne kímélj, Uram! véss, alakíts, hogy Hozzád hasonló legyek...

Március 9. – II. beszéd

Nekem, pislogó öntudatnak van egy végzetes boldogító viszonyom az Istenhez, a megközelíthetetlen és mégis bennem lakó Valakihez. Én vagyok egy időben, kultúrában, társadalomban, hivatásban, családban. Ez mind igaz. Selyempapír társadalom, selyempapír kultúra, selyempapír hivatás. Éles kard selyempapírba burkolva s aztán van egy él, mely mindenütt keresztülvág: ez a lélek... Lélek, mely mindenben keresztülvágódik, évszázadokon, mulandóságon.

Lelkünkben mély vizek vannak, ezeket föl kell kavarni. Ha lelkem fölényére ébrednek, több vagyok, mint az egész világ. „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vallja?” Mennyi munkán megy keresztül az arany, míg kizúzzák a többi érc közül. A lelket, az értéket ki kell emelni az életből, a világból. A lélek mozgatja az egész léteket, született érték vagyok! (Mélyen tisztelt született értékek!) Azért halt meg Krisztus. Krisztus mint ember, mint szenvedés, mint eszköz, kevesebb, mint a lélek. Krisztus vére több, mint az egész világ, de vérénél több az egész lélek. Istennek nem kell vér, szeg, lándzsa. A vér mindig kegyetlenség. Krisztus odaadta vérét is a lélekért. Tisztelem magamat: Krisztust formálom ki magamban. A kereszténység az ember apoteózisa. Élünk keresztényi életet. Kereszténység: az élet, mely Krisztus keresztje alatt folyik. A vízipók mindenütt táncol, nem merül el még a tengeren sem, semmi köze a mélységekhez. Kár, ha az ember vízipók! Nem érzi meg a mélységeket, s annak vonzalmát. – Titokzatos vagyok. Majd meglátom az aranyat... ha lehull a lepel. A test a lélek leple. S lesz majd nagy leleplezés! Nekem van hivatásom. Engem hív valaki. Honnan? Magasból, mélységből, világosságból, éjszakából. Hová hív? Útjaink útjain fölfelé, a kapun be, kitárt, ölelő karjaiba, a végtelen boldogságra. – Bolygó hollandi – bolygó emberek... engem hívnak; fölcsendül az én énekem az énekemben. Vannak süket fülek, kik nem hallják a hívást. Nincs rá törvény, mitől süketül meg az ember: amitől az egyik megsüketül, a másik hallóvá lesz. Mert sok süket van, én is megsüketüljek? Nekem hívásom, nekem küldetésem van. Valaki küld... Kicsoda? Az, aki hív. Hová? Az ő útjaira, műveire, céljaira, szándékaira. Alázattal kell vennem. Az ő akarata, az ő tetszése az én kenyerem. Messze keressük a boldogságot, pedig a lelkünkben van. „Das Beste ist zu nahe...” – Egy vértanú, egy fiatal anya halála előtt gyermekét kívánta látni. Mikor kisdédét karjaiba zárta s megcsókolta, fölragyogott a börtön, palotának látszott a börtön. Carcer videtur palatium. A börtön palotává lehet a szerető, a hívást meghalló lélekben.

„Az én szavam szellem és lélek.”

Március 10. – I. beszéd

Az isteni akarat az Ószövetségben kemény, parancsoló formában nyilvánult meg. A Sínai hegy kemény törvények hegye, gránitsziklák hegye, hegy, mely sivatagban áll, kopár, nincs vize, nincs forrása, de győzi az évezredek. Ez szimbólum, program, jele a kemény isteni akaratnak: nekem szolgálj, azt tedd, amit én akarok! Servus tuus sum! A Te szolgál vagyok, Uram! Amit akarsz, azt cselekszem, mert Te csak azt akarhatod, ami jó, s azt nekem tennem kell, ha török, ha szakad.

A világot az ember rontja. Én az Isten akaratának szeretnék hódolni, mert ez nekem való, mert ebben nincs destrukció, mert ez jóra vezet. Itt van egy akarat (Istené), mely törvényt ad, s itt egy akarat (emberé), egy csetlő-botló, kételkedő. Az Isten akaratát tenni akarom; az egy magasabb kultúra. Én magamat ebből ki nem húzom, ez előtt meg nem hátrálok, nekem az első az Isten akarata, ezt meg kell fognom, mert ha ezt eleresztem, rögtön fuldoklok, mert különben nádszálba kapaszkodom. A mi akaratunk megbízhatatlan, gyöngye akarat, nem fogja meg az igazi, helyes útirányokat; nincs arra teremtve, hogy posványban teremtsen magának ösvényt, nem teremti meg magának a fölséges égboltozatot.

Az isteni mértéket kell követnem. Mérték, mérték... Das Geheimnis der Göttlichen Maase (Goethe). Az isteni mértékek titka: Tantum, quantum, annyit, amennyit; itt és nem ott, eddig és nem tovább; ez a nagy metrum, ez a nagy ütemesség. Pitagorasz az ókorban ezt így fejezte ki: a dolgok lényege a szám. Ma így mondjuk: a dolgok lényege a mérték. Nincs zene mérték (ütem, ritmus) nélkül; nincs szép forma mérték (arány) nélkül. Hogy van egy fölséges testalkat, hogy van egy szép Madonna-arc: az a mérték miatt van. Az egész természet mérték. Isteni mértékek zenéje zúgott a Síniai hegyen. Tíz parancs: mérték.

A virág annak szép, aki csodálja. Ez nagy tudás, ez nagy érzék, ez nagy kultúra! – A zene annak szép, aki csodálja. Harmónia, harmónia ... mérték. Mi lett volna, ha Beethoven túl akarta volna tenni magát a harmónián! – Isteni motívumot, dallamot, szólamot csodálnom kell. Tudjak érezni isteni motívumokat, tudjak választani két akarat között. Az ember ha választ két akarat: az Isten és saját akarata közt: az borzalom, az örület. Isteni akaratra bízom magam, ez jó út, nem süpped mocsárba, nem viszi el az ár, biztos út, kemény út, bazalt út. Az emberiség meg van mérgezve a saját maga gyilkos, konok, perverz akaratával, s attól kialusznak a csillagok, az emberszemek, az emberlelkek s kihülnek az emberszívek. – Az isteni akarat követése heroizmus. Három babiloni ifjúnak megparancsolta Nabukodonozor, hogy a bálványt imádják. Azt nem tehetjük, mert Isten akaratával ellenkeznek. Nem imádjuk, mert az rajtunk áll. Hétszer ennyiszor fűtött kemencébe vetlek! Te elégethetsz minket, az rajtad áll, ez ellen nem tehetünk; hogy elégünk-e vagy sem, az Istenen áll. De a bálványt nem imádjuk. Az rajtunk áll! Mily tiszta levegő ez! Itt nincs korom, füst, semmi; tiszta, átlátszó, világos: az Isten akaratának teljesítése. – Igen, hú vagyok hozzád, Uram! Az egész világ elsiklik, mintha gyékény volna. Nem ér föl hozzám, hogy Veled, akaratoddal alkuba bocsátkozzam. Legyünk kemény akaratok, s az isteni akarat fémjelzése legyen rajtunk.

A másik hegy az Evangéliumban, az Újszövetségben van. Evangélium = eu angelion (εὐ αγγελιον) = jó hír. A nyolc boldogság hegye. Itt Jézus szól, szelíden, szeretettel szól; nem mennydörgés, villámlás előzi meg szózatát. Tedd, amit Isten parancsol, de ne azért, mert rád van parancsolva, mert ez a törvény, s ha ezt megszeged, a pokolba jutsz, hanem azért, mert ha ezt teszed, boldog leszel. Kényszer, zsandár, szurony, kötelességtudás nem elég! Öröm, szeretet kell! Tedd azért, mert ez a boldogság. „Jobb egy nap a Te hajlékodban Uram, mint ezer nap a bűnösök palotájában.” – Az ethosz ne kötelesség, hanem boldogság legyen. Lisieux-i kis Teréz a szenvedést is örömmé tudta változtatni.

Az emberi akarat nem bazalt út, a boldogság sorsa megbízhatatlan, a szerelem átverődik valahogy gyűlöletté. Hogy fordul az emberi akarat, az emberi szeretet, s hogy hül ki! – A lélek békéje, a lélek harmóniája legyen meg. „Mit akarsz, Uram, hogy cselekedjem?...”

Március 10. – II. beszéd

Az emberiséget lehet kicsinyelni, rá lehet unni, de rendkívül kell becsülni az emberiségben, mindenki magában az új kikezdést. Bennem kezdődik egy új világ – szellemvilág. Lelkemnél fogva szabad vagyok; a Dunát nem lehet elrekeszteni, s az emberi szellem kitörését, áramlását, hullámozását, dagályát nem lehet a világból kirekeszteni. Mi ezen csodálatos lény hordozói vagyunk. Öntudat, halhatatlanság. Tudatom, a lélek, mint a mag, míg éretlen, a hüvellyel (a testtel) együtt él, ha megérett, a hüvely elszárad, a mag az pedig van. Az emberben van három dolog: 1. edényrendszer (izom, csont, hús, vér), 2. idegrendszer (agy, idegszálak), 3. a szellemi élet, a lélek. A 2. finomabb, mint az 1. s előtte van egy finomabb s ez a fölötté lévő valami benne van a testben, mintha a zongorában benne volna Beethoven. Az orgánum finom húrendszer, mely azért van, hogy a harmadik, a szellemi élet, a lélek ott játsszék, vibráljon. – A modern század filozófiája Bergsoné: philosophie de l'action, s ez megdöntötte a materializmust. – Az Úristen játszik éjszakákkal, napokkal, szellemóriásokkal, s az mind őt szolgálja.

Hasonló a mennyek országa az elásott kincshez; az elásott kincs a lélek. Hogy lehet azt kiásni? Megveszi a földet. Hogy veszi meg? Hogy mindenét eladja. Hasonló a mennyek országa az igazgyöngyhöz – a tíz nyoszolyólányhoz. Az öt okos veszi a lámpát és az olajat, s várja a jegyest. Egyszer csak nagy zszibongás, ének támad, jön a jegyes, jön a jegyes... hamar meggyújtani a lámpát, s kinek nincs olaja, áll ott oktalanul, balgán. Nyitott lélekkel kell fogadnom az evangéliumot.

A gyökérszet, a vér, az idegrendszer elszárad; ki venné rossz néven? A lélek megy a maga útján. Én kezdet vagyok; van egy porta, ahol átléphetek, de a hüvelyt le kell vetnem – kulcslyukon, résen, repedésen nem lehet átmenni, elszáradok, s akkor átmegek. A szellem nem szárad el. El fogtok száradni, de a magvatok örökkévaló. Készüljétek, virrasszatok, imádkozzatok s örüljétek! Vigilate et orate. Mi nagy kezdetlátók vagyunk, nem fog rajtunk a szárazság, nem apadunk ki, örök forrásaink vannak. – Halál, születés, fogantatás, bimbónyílás, milyen nagy titok! Az egész tojás-élet, burok-élet, lefátyolozott élet – én magam egy nagy titok vagyok. Rejtelmes élet, rejtelmes halál!...

Én az Isten elé fogok menni. A tárgyak súlypontja (vonzási középpontja) a földben van, azért a leejtett tárgy a földre esik; a föld súlypontja a napban van, a föld ha elszabadulna valamely oknál fogva, a napba esne; a lélek súlypontja az Isten, elszabadulva végtelen iramban belemegy az Istenségbe – ez a halál.

A lelkek nagy úton vannak, kopognak a halál nagy portáján. A lélek nagy útjának portája a halál. Az élet, a vér, az idegrendszer visszaszorítja egy kuckóba, padlásra, s nehéz onnan lehozni, fortéllyal, erőszakkal kell lekötni az örök boldogságra. Én nagy hittel, nagy sejtelmekkel Isten akaratára, szeretetére s irgalmára bízom magam, én jól akarok meghalni!

A katasztrófa (κατα-στροφήα) leesés, leszakadás. A Niagara egy nagy katasztrófa. A halál egy nagy katasztrófa. A Niagara előtt nem szabad hajózni, mert belejutok a Niagara esésébe, a katasztrófába. Az étellel, az élet folyamával nem szabad játszani, mely okvetlenül katasztrófába megy. Én a pokol katasztrófájába nem akarok beleesni. Én ráírtam mindenem Krisztusra, én megyek utána. A másvilágot nem értem, de Krisztus világít nekem... A halált nem tudom megakadályozni, nem tudom... Isten tehetné, de nem teszi. Beteg édesanya, kit síró kisgyermekai vesznek körül, s meg kell hálnia; vagy virágzó tavasz, s jön egy éjjel, s annyi veríték, annyi remény fagy meg: lehetséges olyan ember, ki megakadályozhatná, s nem teszi? Nem, ilyen ember nem lehet! És Isten ilyen. Megakadályozhatná, és nem teszi. Hogy Isten van, az biztos... Csak másképp gondolkozik, mint én! Úgy nézek mindent, amint Krisztus tanította. Nézz hittel, bizalommal Krisztusra, de a katasztrófától óvakodjál.

Mi az én viszonyom az én halottaimhoz? Ott más gravitációban vannak, más hullámvázban. Ne hívd őket, hagyd őket, hagyd ott, ahol vannak. Ne játsszál azokkal ott, a te meg nem értett pszichéddel játszanál. Ez a spiritizmus. Ne higyjétek, hogy Caesar, vagy Napóleon, mint valami kammerdiener előlép a hívástokra. Ne higyjétek ezt el. Az ördög nem alszik! Hagyj békét a lelkeknek, ne idézd a szellemeket! „Ő ne sírjatok, ő ne aggódjatok, s ne zavarjátok meg a holtak istenbékéjét!”

A temető keresztjei hajnalban, vagy holdfényben nézve, mintha csupa karok lennének, felmeredő kar, földből kiemelkedő kar, mintha alulról egy száraz, merev kéz nyúlna felém: imádkozz értem! Ez az én viszonyom a halottakhoz: a holtakért szépen és buzgón imádkozni. A hit világánál nézve a temetőt, így gondolkozom.

Hogy meg ne haljunk, azt nem tehetjük, de hogy jól haljunk meg, azt megtehetjük. Ez a katasztrófa szomorú, de előtte élet, utána élet, s az evangélium átsegít az örök életre. „Hasonló a mennyek országa a királyi emberhez, ki lakomát szerzett az ő népének, hasonló a mennyegzős házhoz...” de seholsem mondja az evangélium: hasonló a mennyek országa a temetéshez, a siralomházhoz. Ilyen parabola nincs. A temető elszáradt hüvelyek, elszáradt öntudatok helye. Az Úristen nem akar minket megszorítani. Menjünk mi bizó lélekkel. Ha valaki hegyekről jön, nagy hit hegyéről, szárnybontogatás, szárnycsattogás hegyéről, az még a ruháján is meglátszik. Mi a nagy bizalom hegyéről jövünk. S visz a nagy tudat, a halhatatlanság tudata.

Március 11. – I. beszéd

Egy ifjú kolostorba vonult. Barátai azt hitték, hogy nem boldog s hívták, térjen vissza a világra. Ő azt mondta: nem mehetek, a kapuban három zsandár áll őrt. De hiszen nincs ott senki. Csak menjetek, és nézzétek meg jobban. S akkor meglátták, hogy a kapu fölé e három szó van írva: halál, ítélet, örökkévalóság. – Halál, ítélet, örökkévalóság, három zsandáros nagy szó! Nagy igazságok, melyek villognak előttünk, hatalmas magasságok, melyek rémítenek, de vonzanak is. – Ítélet, mi mindnyájan egy nagy ítélet felé megyünk. Nekünk az Isten ítélőszéke előtt meg kell jelennünk és elhoznunk a művünket. Az élet mű: kézmű, észmű, szívű, szabadságos mű, apostoli mű. Mű, mely becsületünkre válik, remekmű. Kapok ingereket, inspirációkat, tapasztalatot, nehézségeket, keresztet, problémákat s ezeket föl kell dolgoznom. Az emberben, ami van, az én alkotásom. Szellem, inspiráció, illumináció, Isten, Szentlélek nélkül nem megyünk semmire. Én alkotom meg magam ezek segítségével. Hogy bennem mennyi az érték, milyen egek, milyen földek és milyen mélységek vannak, az az én alkotásom. – Telekre mész, márvány, gerenda mind odarakva, ezt építeni kell, hogy palota legyen belőle. Dei gratia, Isten kegyelméből, hálaival veszem. De ha el nem fogadom a kegyelmeket, nem használ semmit. Az ember nem szabad inspiráció szerint dolgozó művész, mert mennyi nehezítő, lanyhító, visszaható, hátráltató körülmény van. Némely emberre hegyek támaszkodnak s ettől dülékeny lesz, nem lesz sudár növése. A milió, melyben él, a sötét éjszaka, földrengéses talaj, gondok, nélkülözések – itt csinálni valamit, Istent dicsőítő művet, koronázó művet, nagyon nehéz! Az ember nem tud csinálni valamit, ha egy korszak istenfeledett, gyökérvesztett, élvezethajhászó – kevés a szellemi lendület. De én nem akarok a korszak miatt semmi lenni. Belőlem kell valamit csinálnom, teremtenem. Ne mondd, hogy már annyi lelkigyakorlaton vettél részt, hogy annyit imádkoztál, s mégsem jutottál előbbre. Nem igaz, nem vagy az, aki voltál! – Minden élet áram, mindig fölemelkedés, hacsak egy milliméternyi fölemelkedést jelent is. Ha megízlelted a sókat, savakat, aljakat, hatókat; ha jól végezted a lelkigyakorlatot, hogy lennél ott, ahol voltál?! Szalézi Szt. Ferenc mondja: ha az ember csak egy negyedórával a halála előtt letesz egy nagy hibáról, ez haladás. Természet, természet. Nem az a tökéletesség, hogy a természet más legyen, csak tisztességesen kell rajta uralkodnunk. Nem akció-reakciós gép; az embernek önmagát kell megteremtenie, és folyton kell korrigálnia, s nem szabad abban kifáradnia, ez a philosophie de l'action, etika, ethosz. Ez nem lenyomat, hanem fakadás, nem mechanizmus, hanem orgánus, nem fűzis, hanem ethosz. – Ha sohasem sikerül nekem semmi, akkor sem szabad lemondanom erről, mert ez igaz, és első értéke az embernek az igazság. A belső embert mosni: tisztaság; a belső embert rendezni, s abban hinni, hogy azt lehet.

A lélek fajsúlya az ethosz. Az ítélet: kimegy az emberi tudat az Isten felé, a fajsúlya szerint rögtön eligazodik. Amint kilépek a világból, a helyemen leszek, mint a víz, ecet, olaj összekeverve is fajsúlya szerint helyezkedik el, úgy a lélek, amint lehull róla a lepel, a maga helyén lesz, ez az ítélet! Minden etnikai fajsúllyal bír, aszerint helyezkedik el. Das Geheimnis der Göttlichen Gewichte (Goethe). Én milyen fajsúlyú vagyok? Mit plántáltam magamba? Mit teszek szokásból, hiúságból, természetből, másokkál iramban való haladásban, mit teszek mint teremtő, mint alkotó, mint adományozó? Fölséges kinyilatkoztatás lenne, ha látnám a magam fajsúlyát.

A Szaharát úgy számítják, hogy hány pálma virágzik ott, s nem hogy hány ember lakik ott. Ott minden az a pálma. Minden az a víz, mely a pálmát öntözi. Ott minden homok, homok ... Százezer kilométerre terjedő sivatagban. Végre egy pálma, oázis. Az arab monda szerint a pálma egy bot, melynek egyik vége vízben (földben, sárban), másik vége tűzben

(napsütésben) van. Az igaz ember a földön él, de az Isten felé gravitál. – Az erkölcs a szabad akarat kivirágzása. Az igaz ember, mint a pálma a sivatagban. Iustus ut palma florebit.

Legyen minden ember az erkölcsi, a fakadó jóság forrása. A Szahara nem volna Szahara, ha mindenütt fakadna forrás; ha minden ember tűzhely, tűz volna, nem lenne sivatag – oly hideg volna akkor a világ? „Küldd ki Lelkedet és minden föléled és megújítod a föld színét.” Pünkösdi tüzekkel, isteni gondolatokkal emelek falakat, épületeket, dómokat.

Legyen minden ember erkölcsileg megértő, türelmes, szorgalmas, erkölcsileg kifogástalan és teremtő. Mert számot kell adnunk; számot adni egy életről, 70–80 évről: kegyelmekről, alkalmakról, példákrol, vonzásokról, indításokról, emelkedésekről – ez nehéz dolog (etikai számadás). A világ, ahol nincs erkölcs, Potemkin falu, nincs mögötte semmi. – Uram, add nekem azt a kegyelmet, hogy legyenek motívumaim, indító okaim. Kívül nincs ethosz, belül van. Bűn sehol sincs, csak az akaratban. Amit akarsz, az vagy jó, vagy rossz. Hogy milyen érzésem, gondolatom támad, hogy a testem hogy vibrál, az nem bűn; hagyd a természetet játszani! A gondolat csak tükrözése az Istennek, az érzés csak a zongorája. Szienai Szt. Katalin panaszkodik: hol voltál Te Uram, mikor ilyen gondolataim voltak? Benned voltam.

Én érted dolgozom, neked szolgállok Uram, szívből jó ember legyek, nekem csak ez használ. Szívesen, türelmesen, kitartóan, megértve a nagy gondolatokat szolgálni Istent; majd fajsúly szerinti elrendezés lesz a másvilágban. Az ítélet ne elriasszon, hanem buzdítson, bátorítson!

Március 11. – II. beszéd

Uram, taníts meg minket élni, meggyúlni, lendülni! Szeretnénk jobban élni, lelki harmóniában élni, hogy életünk egy szép dal legyen! Krisztusi benyomások ne csak vibráljanak, hangozzanak és visszahangozzanak bennem, hanem hordozzam azt az életet, megszentelődjék bennem; Krisztus nyoma, tükrözése lássék meg bennem. Szent öröm, békesség, Isten szent akaratán való megnyugvás, valami csendes néma zene. Az ember nagy tisztelettel nézzen oda fel s ide le, önmagára. Tudjak krisztusilag élni, krisztusilag vágyani, krisztusilag túrni! Nagyon kell magamról gondolni: örök dicsőségre vagyok hivatva. Úgy éljek, hogy élni érdemes legyen, úgy ahogy Krisztus szenvedése, vére, kínja, áldozata, megfeszülése, keresztye, megszakadása megérdemli. – Bármit teszek, azon fordul meg, hogyan teszem azt, milyen fényel, villamossággal tudom az életet magnetizálni. A magnetizmus a jószándék.

A názáreti ház az evangélium fősziklatalpa. Krisztus azt tette, amit minden názáreti gyerek, amit minden názáreti ácslegény, amit minden názáreti ácsmecster. Egyszerű, igénytelen életet élt. Világ, nézz ide: eljöttem megtanítani téged, hogy kell istenileg élni! Higgyék el kérem, minden házban lehet istenileg élni! Nézzünk Názáretbe: szőnyeg helyett gyalúforgács...

Izgalmas, félelmes étellel agyon ne üssük az isteni életet. Hol sok a gond, hol nincs nyugalom, izgatottság, aggodalom, bizonytalanság – az nem Názáret, ott, félek, nem lesz isteni élet.

Istenileg lehet élni, ezt hinni. Aki halálos bűn nélkül, jóakarattal kötelességet, isteni akaratot teljesít, az megnyerte a játszmát. Tiszta szív, jószándék, kötelességteljesítés kell az isteni élethez. – Emeljük ki a természet alacsonyosságából az értéket. A tulipán kinő a földből, az örök érdem arany rózsája kivirágzik a szívemből minden szürkeségem dacára. Életem öntudata Isten dicsősége. Van e tulipánon sok hernyó, sok élődi; nem kell azért elcsüggedni, hogy az ember gyöngye, gyarló. Fontos a jószándék gyakori fölkelése: mindent Istenért. Tegyem ezt minden reggel, ez jó kezdet, ez jó gyökér.

Aki jó, az jót sugárzik, aki mérges, mérget sugárzik, kinek szent indulata van, szentséget sugárzik, aki örül, örömet sugárzik, a rossz rosszat sugárzik. A komisz, a rossz, a meghasonlott, a gyűlöletes élet (gyűlölik egymást a házastársak), az isteni élet vezetéséből kikapcsolt élet (hitetlenség) rosszat sugárzik. Ami édes, szép, harmonikus, ami lelkileg előkelő, vigyem bele az életembe. – Szürke az életed, unalmas? Beteg vagy? Menj a názáreti házba! A názáreti ház az isteni élet szanatóriuma, az életuntak szanatóriuma, a lapos, üres, kiállhatatlan életre panaszkodók szanatóriuma. Oly egyszerű, mint egy falat kenyér, oly ízetlen és oly szintelen, mint egy pohár víz, és oly egészséges, mint mindkettő.

A jószándékot állítom bele az életembe. Akár esztek, akár isztok, mindent Isten dicsőségére tegyetek. (Szentírás.) – Be kell vinni az imádság szellemét az életbe. Jézusom isteni Szíve, én szívből szeretlek téged, Jézusom szentseges Szíve, én bízom benned. Ez legyen mélyreható öntudat, ezt naponta többször kell ismételni, de ne legyen megszokottá, szárazmalommá. Ez magnetizálás, megtöltése az emberi léleknek. Megtölteni az életet, a létet, az öntudatot; a szavakból kihámozni az életrevaló hüvelyt. Jézus Szíve, szeretlek Téged! Az embert szent tűzzel átható, a szokás szürkeségéből kiemelő imádság. Kulcsok titokzatos zárhoz. Sieh, das Gute liegt so nah!

Kelj föl, bízzál és tégy! Tenni, tenni! A tudás fogalom, az gyöngye valami, a tett az hatalom! Inkább meleg akarok lenni, mint fényes. Aki jót sugárzik, aki örömet sugárzik, azt megérzi a környezet is, világító ember lesz. In der Welt is finster, leuchte dir – Du in deiner Ecke, ich in meine. – A világ sötét, világoskodjunk – te a te kuckódban, én az enyémben. A

világ nem a mienk, de a mi világunk az a mienk. Világítsunk a mi kuckóinkban. „Ti vagytok a világ világossága.”

Öröm nélkül nem lehet élni, szeretet nélkül nem lehet élni. Dante poklában a legnagyobb kín Luciferé. Lucifer örök jégben, fagyban él, de él, teljes örömtelen életet. Isten gyermekei is mind meghalnak, ha örvendezni elfelednek. II. Frigyes 40–50 gyermeket fel akart neveltetni öröm nélkül. Ezek a dajkáktól soha egy mosolyt, egy csókot, egy meleg cirógatást nem kaptak. Tudják kegyetek, mi lett velük? Mind meghaltak. – Nekem kell örülnöm. Ott keresem az örömet, ahol megtalálom. Gyászban, búban, bajban is kell örülni. Szent béke, szent vigasz, nagy közelség az Úristenhez – ez nagy öröm. Boldogságot ne keressünk a földön. Boldogság... ez nagy szó. Az angyal sem így szólt: boldogság, hanem: Békesség a földön a jóakarátú embereknek. Ez nektek való harmónia. A nyíló virágok elhervadnak a rossz modern zenétől (jazzband). Diszharmóniától, mértéktelenségtől alaktalanul, helytelenül fejlődnek. Az emberi lélek valamiféle virág, mely folytonos kapkodásban, nyugtalan milióban elhervad. Én tiszta szívvel, jó szándékkal, kötelességteljesítéssel akarok élni isteni életet. Várom az Isten nagy vigaszait. És élvezem a lélek békéjét.

Március 12. – Befejező beszéd a 8 órai szentmisében

Ott imádkozz, ahol megérezed a csodát! Ha az ember elgondolja, hogy a rügyező fák, a gyep, a fűszál, mely a parton nő, 140 millió km távolságban levő napból, életforrásból él, akkor csodálkozik. Isten, ki nekünk a csodálatos Oltáriszentségben kínszenvedésednek emlékéket hagytad ... Csodálatos szentség ... csodálatos! Aki csodálkozni tud, az tud imádkozni. – Triest mellett van a szép Miramare kastély. Miramare csodálja a tengert. (Mirare csodálni; mare a tenger.) Én csodálom az eget, a virágzó fát, csodálom magamat, az új élet-kikezdést, a nagy mulandóságot. Mintha nagy létünk titkai domborodnának elének.

Én hiszem, hogy Jézus a legméltóságosabb Oltáriszentségben szent testét adta... Szeretett és megtehetette: Én elmegyek, de itthagytok nektek valamit, tőlem telik. Elmegyek, és mégis itt vagyok. Ez az én testem... Egyszerű kenyeret vett. Vegyétek és egyétek. Vegyétek és csodálkozzatok ... egyétek és csodálkozzatok. Csodáld és tiszteld! Mirare et venerare! Amit az ember tisztel, az mind nagy, s minden ellapul, amit az ember nem tisztel. Az ember mindent elronthat: a szeretetet, az életet. Ez azért van, mert nem tud tisztelni. Tiszteljem magamat, életemet, családomat, az otthont, a hivatalt, foglalkozásomat. Vallásosságot akarok: tisztelni akarok. Térdet hajtani magamért – Isten nem szorul rá. Magam végett jó, hogy magamat összeszedjem.

Megváltásodnak gyümölcsét szüntelen érezzük. Fáradt vagy, nincs energiád, hideg a lelked? Fásult vagy, mint egy darab fa, nincs lendületed? Térj be a templomba, menj a csodálatos Oltáriszentséghez! Nagy, intim közeledések, nagy, intim megértések vigaszát érzem meg.

Szeressenek, és nem fognak kételkedni! – Krisztus, mint egy tűzhányóhegy, kiadja az ő szeretetét. Ez a szentség a krisztusi életnek oly ciklonja, mely alulról emelkedik föl. – Képzeljünk egy processziót, élén a szent Szűzzel, utána az angyalok, szentek, üdvözültek serege, harmóniákkal, melódiákkal, zengésekkel, csillagok kiszakadásával – mindez nem oly nagy dicsőség az Istennek, mint mikor a pap kimondja a szentmisében: Ez az én testem ... Mert ott Krisztus maga imád, maga engesztel. Krisztus az én előimádkozóm, az én engesztelőm. Imádjunk Krisztussal, ő jól ért hozzá, engeszteljünk Krisztussal, ő jól ért hozzá... hogy megváltásunk gyümölcsét szüntelenül érezzük. Amen.

Névmutató

Andersen, Hans Christian, 6
Beethoven, Ludwig van, 9, 11
Bergson, Henri, 11
Caesar, 12
Dante, Alighieri, 16
Ferenc, Szalézi Szent, 13
Frigyes, II., 16
Goethe, Johann Wolfgang, 9, 13
János, Istenes Szent, 5
József, Szent, 5
Katalin, Szienai Szent, 14

Margit, Alacoque Szent, 5
Mária, Szűz, 6, 17
Michelangelo, 7
Murillo, Bartalmé Esteban, 5
Nabukodonozor, 9
Napóleon, 12
Pál, Szent, 6
Pitagorasz, 9
Saul, 6
Schubert, Franz, 5
Teréz, Lisieux-i Kis Szent, 10